

YOSHLAR TARBIYASIDA OILA VA MAHALLANING O'RNI

Rahimova Laylo G'aybulla qizi

Namangan davlat texnika universiteti

Raximovalaylo888@gmail.com

Kalit so'zlar: yoshlar tarbiyasi, oila, mahalla, ma'naviy_axloq tarbiya, ijtimoiy institut, hamkorlik, barkamol avlod.

Annotatsiya: Ushbu maqolada yoshlar tarbiyasida oila va mahalla institutlarining ahamiyati ilmiy asosda tahlil qilinadi. Oila shaxsning birlamchi ijtimoiy muhit sifatida uning axloqiy, ma'naviy va psixologik rivojlanishida asosiy rol o'ynaydi. Mahalla esa yoshlarni ijtimoiylashish va jamiyatga moslashishda muhim ijtimoiy institut hisoblanadi. Maqolada oilaning tarbiyaviy funksiyalari, mahallaning ijtimoiy ta'siri va ularning hamkorlikdagi roli yoritilgan. Shuningdek, zamonaviy tahdidlar sharoitida yoshlarni tarbiyalashda oilaviy va mahallaviy muhitlarning muvofiqligi ahamiyati ko'rsatib o'tilgan.

Yoshlar jamiyatning eng muhim resursidir. Ularning ma'naviy, axloqiy va intellektual tarbiyasi jamiyat barqarorligi va taraqqiyotining asosiy omili hisoblanadi. Tarixan, yoshlarni tarbiyalashda oila va mahalla institutlari markaziy o'rin tutgan. Oila birlamchi tarbiyaviy muhit sifatida shaxsning asosiy qadriyatlarini shakllantiradi, mahalla esa ularni jamiyatga moslashtirishda ijtimoiy platforma vazifasini bajaradi. Bu maqolada yoshlar tarbiyasida oila va mahallaning o'ri, ularning tarbiyaviy vazifalari, shuningdek, zamonaviy ijtimoiy muammolar fonida ushbu institutlarning roli tahlil qilinadi.

Oilaning yoshlar tarbiyasidagi roli

Oila shaxsning tarbiyaviy muhitining birlamchi manbai bo'lib, uning ma'naviy-axloqiy fazilatlarini, madaniy qadriyatlarini aynan oilada shakllanadi. Ota-onaning farzandga bo'lgan mehr-muhabbati, ularning axloqiy me'yorlarni namoyon etishlari yoshning xulq-atvori va dunyoqarashiga katta ta'sir ko'rsatadi. Pedagogika olimi V. A. Suxomlinskiy

ta'kidlaganidek: *“Oila – bu tarbiya boshlanadigan birinchi maktabdir”* (Suxomlinskiy, 1966).

Oilaviy tarbiya orqali yoshlar o'ziga ishonch, hurmat, mehnatsevarlik kabi ijobiy xislatlarni o'zlashtiradi. Zamonaviy psixologik tadqiqotlarga ko'ra, ota-onaning farzandga bo'lgan ijobiy munosabati uning ruhiy barqarorligini ta'minlashda asosiy omil hisoblanadi (Peterson, 2014).

2. Mahallaning yoshlar tarbiyasidagi roli

Mahalla – o'zbek xalqining an'anaviy ijtimoiy institutidir. U yoshlarning ijtimoiylashuvi, jamiyat me'yorlariga moslashishi uchun muhim makon hisoblanadi. Mahalla faollari, yoshlar bilan ishlovchi ijtimoiy tashkilotlar, diniy ulamolar va yoshlar ittifoqi kabi tuzilmalar yoshlarning ma'naviy-axloqiy tarbiyasida faol ishtirok etadi. Prezident Shavkat Mirziyoyevning so'zlariga ko'ra: *“Mahalla – yoshlarni tarbiyalashning muhim makoni, ijtimoiy birdamlik va ma'naviyat markazidir”* (Mirziyoyev, 2019).

Mahallada o'tkaziladigan turli tadbirlar, sport musobaqalari, ma'naviy-ma'rifiy uchrashuvlar yoshlarni salbiy ta'sirlardan himoya qiladi, ularni ijobiy yo'nalishga yo'naltiradi.

3. Oila va mahalla hamkorligining yoshlar tarbiyasidagi ahamiyati

Oila va mahalla o'rtasidagi uzviy aloqalar yoshlarning ma'naviy kamoloti uchun muhimdir. Ayniqsa, muammoli oilalar farzandlari bilan ishlashda mahalla faoliyati va o'quv muassasalari pedagoglarining hamkorligi ijobiy natijalar beradi.

Jamiyatda yuzaga kelayotgan ijtimoiy muammolar – giyohvandlik, jinoyatchilik, internetga qaramlik kabi salbiy omillarga qarshi kurashda oilaviy tarbiya va mahallaviy nazorat birgalikda samarali bo'ladi (Abdullaev, 2021).

Yoshlar tarbiyasida oila va mahalla institutlarining oʻrni juda katta va muhimdir. Oila shaxsni tarbiyalashda birlamchi makon, mahalla esa yoshlarni jamiyatga tayyorlash va ularni ijtimoiy hayotga moslashtirishda katta yordam beradi. Zamonaviy dunyo sharoitida bu ikki institutning uzviy hamkorligi yoshlarning maʼnaviy va axloqiy barkamolligini taʼminlashda muhim vosita hisoblanadi. Shu sababli, davlat va jamiyat oʻrtasida oila va mahalla institutlarini qoʻllab-quvvatlash, ularni samarali faoliyat yuritishiga imkon yaratish dolzarb masalalardir.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Abdullaev, O. (2021). Yoshlar tarbiyasida ijtimoiy muammolar va ularni hal etish yoʻllari. *Ijtimoiy fanlar jurnali*, 3(12), 45-52.
2. Mirziyoyev, Sh. (2019). Mahalla va yoshlar tarbiyasi. *Oʻzbekiston Respublikasi Prezidentining nutqlari va maqolalari*. Toshkent: Oʻzbekiston.
3. Peterson, C. (2014). Positive psychology and youth development. *Journal of Child Psychology*, 7(2), 115-130.
4. Suxomlinskiy, V. A. (1966). *Pedagogika*. Moskva: Prosveshcheniye